

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 12. у Сомбору 30. Јуниа 1866. Год. VIII.

Школски Лист излази месечно дваред: сваког 15. и последнѣг, а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа едваред на месец.

Цена е за оба Листа 4 ф. а за сам додатак 1 ф. 20 и. на год.

Позив на предплату.

Кад сам се пре шест месеци издавања и уређивања Школскога Листа и Пријатеља Србске Мladeжи примио, с пуним правом надао сам се, да ће свестно и одабрано обштинство србско, а особито наши школски управитељи и учитељи предузеће мое бар у толико подпомагати, у колико е нужно да ја без свое грдне материјалне штете оба ова народу нашем веома користна листа издавати могу. На први позив мой, ког сам на Ново Лето о. г. распослао, добио сам само 12 предбројника с 32 ф. предплате. Овим новцем издао сам први број Школ. Листа и распослао га свима обштинама, свештеницима учитељима и отличним мужевима, за које сам држао да ће га држати. На велико удивлење мое многи од оних, кои би у стану били о свом трошку и стотину примерака овог Листа држати, повратилише ми и едан едини што сам им послао. Остало е близо 800 понуђених а неповраћених Листова. Смаграјући свакога, кои први број листа повратио ние, за редовног предбројника, наставио сам свима овима шилије Листа, и овим броем навршум прво полгодие. — По гласу записника мога досада сам примио од 40 предплатника за целу годину по 4 ф. од 20 ланьских предплатника овогодишню доплату са 3 ф. од 150 предплатника за прво полгодие по 2 ф. и од 6 по 1 ф. кое чини: 526 ф. Трошка за штампанје, артију одправљанје и поштарину имао сам 540 фр. По овоме дакле више сам новаца издао, по што сам предплате примио, а такову материјалну жртву подносити мое ми околности недопуштаю.

Да би се дакле Лист овај одржати и до края године уредно издавати могао, учтиво ал уједно и озбиљно позивам све избране общине и поштоване особе, које су за овога полгодња Лист примале а од којих до данас предплату примио писам, да ми одма и неотложно дуг свој исплате, и том приликом нека ме известе: желе ли, да им се Лист и другог полгодња шалѣ; или да се одма обустави?

Држим, да ово свакоме од њих у дужност спада, и да ми нико замерити не може, што сам их ради објављања овога Листа на ову дужност опомињати принуђен.

Које је могуће, најбољѣ би било, да овом приликом у еданпут годишњу предплату положи, тим би и себи поштарине и мени труда заштедио.

Ону пак Господу, која имадоше доброту за прво полгодње припадајућу предплату послати, најпристойније молим, да ми што скорије изволе и за наступајуће друго полгодње предплату са 2 фр. а. вр. доставити.

Као што сам у прошлим бровима означаио имена поштов. особа, којима је Лист за лански остатак предплате шилин, тако ћу у следуюћим бровима назначити од кога и колико сам новаца за Шк. Лист ове године примио, нека чита потонњи нараштај имена оних врстних Србаља, који су Лист овај држали и подпомагали.

Почем има много школа и учитеља, који по сиромаштву свом немогу Школ. Лист плаћати, то се позиваю овим избране общине, частни манастири и богатирици наши од свакога реда и стана, да учине роду глас, па да предплате сваки на едан или на више екземплара Школскога Листа, које ћу по њиховој жељи таквим сиромашним общинама и учитељима као њихов поклон шилати.

Умољавам овом приликом поново Г. Г. учитељѣ, да ми скупљанјем предплатника на оба Листа и посебице на Пријатеља Срб, Младежи на руци буду, захваљујући од свег срца онима, који су се првог полгодња у овом послу трудили, а особито г. Јовану Настићу и честитим Србранским Србима, који знатно помогоше, да се Лист овај и досада одржати могао.

Ко би жељно све брове оба Листа од почетка ове године имати, може их још добити. По томе дакле прима се единако и нова предплата на целу ову годину, и то за оба Листа са 4 фр. а за самога Пријатеља са 1 фр. 20 н. — Когод бившем

уредништву дугуе за прошлу годину, нека изволи послати у име тога дуга 88 п. Дугую пак по моме мнѣнију сви они, кои су прошле године Лист примали а за нѣга ни лане ни ове године платили нису. — Дужници пак од 1864 имаю за ту годину 2 фр. положити.

Новци нека се у плаћеном и добро запечаћеном писму шаљу, с разговетним назначенѣм адресе и времена, за кое се новац плаћа то ест ели за прво, или е за друго полгодие ове године, и ели плацац примао досада Лист, или га тек одсада примати жели.

Напоследку изјавлюем, да ће уредно издаванѣ Школ. Листа од примљног дуга и предплате зависити; почем без новаца ни сам га у стану издавати и одправљати.

У Сомбору, на Ивањдан. 1866.

Никола Ћ. Вукићевић
уредник и издаваатељ.

Одвикаванѣ и чуванѣ деце од неваљалства.

Пре него што би родители и учитељи децу навикли на добро и у добродѣтели их утврдили, треба да се постараю одвикавати их од сваког зла, кое се може бити у души њиховой зачело, и чувати од неваљалства на која би их когод други навести могао.

Пре свега децу ваља из ране младости свагда с' послом забављати, и ни час ни пол неваља их беспослене остављати. — Радња чини човека срећним, задовољним и здравим, и одузима му прилику да се проневаљали. Господ Бог изгнавши праотца Адама из рая, рекао му е: „Са зноом лица твог ести ћеш хлѣб твој“ (1. Мой. 3. 19). У овоме изречењу састои се не само осуђењ, него и усређењ човека на земљи; ер посао препречуе пут греху, и полезно занимањ одвраћа човека од неупутних мисли и неваљалих желя. Когод дакле слуша ове Божје речи па се труди и ради до умора, тај е срећан и од зла заштићен, а на против ко

без посла дане своје проводи, тога сама леньост на грех наведе и неваљалим па с' тога несрећним човеком учини. Нису бадава оне мудре пословице у своју народа: „Беспослица е мати греха. Леньост впочетак своју зала' и сатанино узглављ'.“ Но особито е по млада човека леньост морално убитачна а радија пребитачна и користна. Искуство показуе да беспослени младићи покрај најбољих наклоности проневаљале се и пропашну, а напротив и сами врло покварени могу се поправити ако се добрим послом забављају. С' тога би ваљало да родитељи недопуштају синовима и кћерима својима у беспослици, или ништавим и шкодљивим забавама с' картама драгоцено време проводити, него да их послу из малена уче. Учители пак треба да деци посао омиле; да време школско с' њима заједно проводе, и ни за едан тренутак ока да их без посла неостављају. Тако ће полагано и неприметно ослабити у деце склоност к злу, и престаће свака раскалашност и необузданост. Но овде приметити ваља, да нив добро ако е посао дечиј единостручан т. е. само телесан или само душеван и уман; него треба да се измене тако, да деца која у школи умно раде, после школе и између школских послова, по неко време, зарад одмора и промене трче, сиграју се и у гимнастички се вештају, а она деца што у радионицама много телесна посла раде, нека опет сваки дан у вечерњим часовима, и у недељне и празничне дане, по мало добре књиге читају и полезну науку какву слушају. — Притом сваки посао и рад треба да е удешен према снази дечијој, према његовом узрасту, наклоностима и способностима. — Што су мања деца, то треба да су послови њихови већма на сиграњ налик, али ово сиграњ имају воспитатељи тако удесити, да се њима деца развеселе, забаве, и чему користноме и доброме науче. Ни пошто пак несме ово сиграњ бити с' добитком или варанјем скопчано као што е коцканј и картанј, нити се сме дечије уображанј с' неморалним сликама подрањивати као што бива у игри лопова, пијаних људи и у овим подобним играма.

Децу ваља удаљавати од неваљалих примера. Свако дете има велику склоност к' подражану, т. е. угледа се на оно што види да други у најближој околини ради, па и оно покушава тако чинити неразбирајући, ели то добро или нив. Родитељи су деци најближи, па на њи се највећма и угледају, као што и она стара пословица вели: „Шта чине деца? Што виде од отца.“ Отац и мати ваљало би да се

кљоне пред децом од свакога неваљалства и да им ни чему не даду зла примера; ер то е најгрђе наслѣдство и највеће проклетство по њихову децу. Грех, кога се родитељи можда нехтедоше пре оканути, треба да оставе кад им Бог децу подари, па да најпре себе морално поправе и усавршавају, ер само ће тако моћи своје најмилије благо од моралне пропасти сачувати и добро воспитати. Но осим родитеља находe се у околини дечјој слуге, служавке и остала челяд, на коју такође имаю родитељи бодрим оком мотрити да неби деци рђав пример дали, и ако се неби хтели поправити треба их пре одпустити него трпити да своим неупутнима делима невино срце млађане дечице трую. — По себи се разумѣ да учители, свештеници, и све общинске и народне старешине имаю на себе највећма на опрезу бити и чувати се, да коим своим неупутним делом или изразом не даду саблазна простим людма, одраслой младежи и невиној деци. Христос Спаситель најстрашнѣи казни изриче онима кои другима зао пример даю, и вели: „Тешко томе од кога долази саблазан.“ — Као што родитељи, кои прво дете добро воспитаю, имаю у њѣму поуздана помоћника при воспитаваню млађе деце; тако и учитель има се старати да најстарији ученици њѣгови добрим своим владанѣм за углед служе млађим ученицима, и има бити на опрезу, да добру децу од дружења с поквареном сачува. Догоди л' се ипак у школском животу да кое дете речима ил делом неваљало пример осталој деци покаже, таковога валя одма примерно казнити, да би се друга деца уверила, како зло пролази онај кои неће да буде добар.

Врло е нужно да се деца одрже у природној веселости срдца и добром расположеню душе. Природна веселост дечия произлази из њихове невиности и здравља. Невесела деца или су болестна, или су међу суморним людма одрасла, или су што скривила, па се боє па се неби њихова кривица открила. Но у сва три случая имаю такова деца велику наклоност к потайном и осамљѣном неваљалству, ма да се пред стариима и сувише као мирна показую. — Деца се у веселости и добром расположеню одржати могу, ако родитељи и учители с' њима благо поступали буду, ако им сигранѣ и друге невине забаве неускраћую, и ако им бавленѣ у дому, у школи, у цркви и у слободной природи приятним и занимљивим учине. Никаква прека и опора реч, никаква псовка не треба да изилази на уста воспитатељва, напротив

WWW.UNIBS.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

умилит поглед и отчинска љубав нека руководи свако нѣгово поступањѣ према деци. Особито љубезно треба да поступа учитель према оној деци, која су морално занемарена, која немаю свога Отца и своје Майке, а за децу слабога здравља треба да пита љкара, па по овога упутству да се управља ради њиховога развеселеня и болѣг расположењя. — У обште воспитателъ се има у толико чувати од строгости према деци, у колико опази, да су му деца од природе мирнѣя. Шта више оваково дете баш валя да и сам поощтрава да се развесели и несташуе, пак тога ради нека га посади између два несташна — но не раскалшна — детета, како би се оно мирно и туњаво ослободило и охрабрило, а ова несташна мало смирила.

Укланјати валя све узроке, кои децу на зло примамлюю. Деца понавѣше за то учине какво зло дело, што се одтуда добитку и користи надаю. Воспитателѣва дакле прва брига треба да буде, како ће ствар тако удесити, да с' неваљалим делом детѣим по само то дете штета каква или очевидни губитак у свези стои. Тако кад дете слаже, а валя му ускратити поверенѣ; кад што украде или кога превари, нипошто се несме украдена или измамљѣна ствар код нѣга оставити, него ю валя одма од нѣга одузети; кои често другове своје обтужуе, томе не треба веровати; и т. д. — И у самом поступању старѣих према деци може бити повода к драженю на зло. Тако претерана строгост многога учини тврдокорним; укори кад пређу у секатуру огорче дете и учине пркосѣом и јогуницом; многа хвала погорди и охолим учини похвалѣнога. На све ово треба да воспитателъ мотри и да од своје стране педа повода коим би се дете на порок какав навело или навикло. —

О ученю писаня и читаня.

II. Писанѣ, познаванѣ писмена и считаванѣ

4. Опазке за писанѣ сложених самогласа я, ю, е, ѣ.

(Свршетак.)

Учитель за обрадовати децу, јави им да они умею сад сваку реч србску написати, и покушая ради казуе им неколико ре-

чи, те их пишу, па онда упути их да сваки своје име и презиме и име свога места напише, и да сваки замисли реч коју хоће, па да јо покуша написати.

Затим, на штици П. међу самогласима покаже им да се сложени самогласи *ia, iу, ie*, могу *iошт* и у виду једног писмена као . *я, ю, е* и *ѣ* написати и наштампати, пак их позове да и то науче: Начин учења иде по горе изложеном образцу, Појединце пак имамо примѣтити ово.

При писаню писмена „*я*“ тактира се овако: 1) лево полуколо од горњѣ средњѣ повуке до полак Простора што е међу средњим повукама; 2) Одатле коси потез к' левој страни до доле; 3) савијотак на лево; 4) дебели потез од горе где починѣ полуколо па до доле, и 5) савијотак на десно.

За считавањѣ, и вештање у писаню употребити се могу слогови и речи: *iaй = jaй, siaно = saјно, се-ia = сеja, па-ia = пaja, iaг-ње, = jaгње, и т. д.*

За писме „*ю*“ тактира се: 1). танки потез; 2). усправљѣн дебели; 3). савијен од среде до горе; 4). десно полуколо; 5). замотан потез.

Пише се и чита: *iу-не = juне, iунак = ju-нак; iут-ро = ют-ро; iу-че = juче; iу-риш = jurиш; ѣа-ци по-ю пе-ва-ю и си-гра-ю се.*

За писме „*е*“ тактира се овако: 1). лево полуколо; 2). *ези-чац* у среди.

Пише се и чита: *ie-ло = e-ло; ie-лен = e-лен; мо-ie = мо-e; ie-сти = eсти; ie-тр-ва = e-тр-ва. —*

ѣ. Овоме *е* глас као и писмену *е*, споен од *ie*. Пише се међу горњом и средњим повукама. Тактира се 1). кос танак потез до горњѣ повуке; 2). усправљѣн дебео од горњѣ повуке преко горњѣ између средњих; 3). дољнѣ полуколо; 4). налево савијен потез; 5). положени потез вучен преко усправљѣнога у горњѣм делу простора што е међу горњом и средњом повуком.

Најпре се употребљава ово писме само за показати разлике у наречияма. Где се јужним наречијем говори, тамо ће учитељ казати да се у место *дје-те* како су досада писали, може писати *дѣ-те; лје-по, лѣ-по; сје-но, сено, и т. д.* Где се источним наречијем говори, тамо ће казати како ми говоримо *дете, сено, вера, лепо, а има Србаља кои говоре те исте речи: лјепо, віера, сіено, а други опет: липо, вира, дїте, сино. — У место*

тога и тим и у другим сличним речма може се писати писме „ѣ“ ма онда значи то да га сваки србин по својему обичају читати може, или га сви читају као і е, као што се у нас и у цркви у црквеним књигама, молитвама и песмама чита. —

Напоследку долази показивањ да се я, ю, и ѣ употребљују код нас за умекшавањ сугласника л, и и, и ово се мора у примерима показати са оба начина писања и читања, и мора се на многим речма извештбати.

За „я“ узети се могу слодно ови примери: чельа = че-ля, прельа = пре-ля; пральа = пралья, дадилья = да-ди-ля; дойкинья = дой-ки-ня; дра-ги-нья; пу-сти-ня валя, читуля и т. д.

За „ю“ писати и читавати валя ове примере: љубомир = лю-бо-мир; љут = лют; љуска = љос-ка; тањур = та-нюр; ньу = ню; не иди сам у пустињу; учителю буди благодаран као и родителю.

За „ѣ“ узимаю се вештбанија ради ови примери; писање = пи-са-њѣ; читањѣ = чи-та-њѣ; = његов њѣ-гов; вечерѣ = ве-чер-њѣ, а тако још и ове речи; јутрењѣ, дворењѣ, служењѣ, печењѣ, зельѣ, прельѣ, дадилѣ, пральѣ. —

Нека учитель брижљиво око тога настоји, да му ученици многим вештбанјем науче и овако писати и читати и тим зарана свладају ову једину тегобу, коју би после имали у читању, а која се најлакше ту у почетку одклонити даде. —

Док се ова вештбанија чине, особито на писменима под 3 и 4 изложенима, дотле учитель сваки дан пре и после подне вештба децу у читању не само са штица него и из Буквара, и последњих недеља треба да деца у стану буду све оно механично читати што се у првој половини садашњга Буквара наиме од стр. 4 — 26 налази. У то исто време имаю се вештбати у механичком читању рукописнога, а то је у саданјм Буквару од стране 56 — 62.

Речи што их деца у Буквару прочитају, даю се за препи-сивањѣ, и то ако су тамо слогови поделѣни, то их имаю деца заедно без означени тог поделенија писати, а ако су у буквару сло-гови неподелѣни, онда их деца у писању ради вештбанија поделюју.

Исто тако задаје учитель сваки дан речи и малене реченице е стварима што су деца пред очима, те их деца као по ка-зивању пишу.

Овјим се завршује ученѣ писања малих србских писмена, као и ученѣ познавања свију врста и облика наших писмена, и считавањѣ.

Све ово свршује се за пет месеци то јест првог полгодишта школског у првом основном разреду. На свршетку овога треба да сваки букварац уме сваку реч србску, коју му кажеш, написати с малим писменима, и полагаано прочитати сваку србски штампану ил правилно написану реч, а познавати и облике оних црквених писмена, која се и у србском езику употребљују. Ученѣ великих рукописних писмена и вештбанѣ у писаню ових, по моме мишњу имало би се тек у почетку другога полгодишта у првом основном разреду предузети.

ХП. ТАБЛИЦА

ради науке у рачуну за основне школе.

V.

•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
•	01	0	8	7	8	4	8	3	1	•
•	20	18	18	13	13	10	8	4	2	•
•	30	22	22	21	21	12	11	6	3	•
•	40	36	38	38	36	18	18	8	4	•
•	50	48	50	48	48	20	18	11	6	•
•	60	58	61	61	60	24	22	14	8	•
•	70	68	71	71	70	28	26	17	10	•
•	80	78	81	81	80	32	30	21	13	•
•	90	88	91	91	90	36	34	25	16	•
•	100	98	101	101	100	40	38	29	19	•

На овој таблици вештаће се деца у бројњу од 1 до 100, у растварању стотине на десетице, ово трае више недеља док деца све ове броеве прођу, зато ће међутим таблица IX и X моћи понешто испомагати, али и следеће.

XI.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

На овој таблици имаю деца научити и цифре оних броева са таблице V познати, и имаю се извештати у исписивању истих док не науче написати напамет по реду, на онда и преко реда сваки задати број из овога кола.

VII.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Ово е мултипликациона или тако названа питагорина таблица за броеве од 1 до 100. Овде е нужно, да се свако окно ове таблице представи деци са бобицама на табли II, IV и V

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

где е можно, и са зрима на рачуналки или другим начиним
 како се далѣ има научити таблица мултипликације и са њом
 дивизије то има у упутствима обширне наведено, и како ће се
 са овом таблицом послужити учитељи у адидии и субтракцији
 као и у дивизији, и о овоме има у упутству за учителѣ речи.

Ово е само укратко наговешћено, шта се има са овима
 таблицама чинити да се одлакша ова и деца и учительима
 мучна наука.

ПРИМЕТБА Таблице треба да су велике, најманѣ два
 педля високе и три широке. Бобице на I, III и V да су као новчић
 велике, на II и IV мало мањѣ. Према тој величини бобица валя
 и цифре на свима таблицама да су едан добар палац велике,
 да их могу деца и у највећој соби из далека добро разликовати.

Први пет таблица служе за улазак у науку и наочигледно
 представлѣнѣ, уоченѣ први бровва; а следећи седам таблица
 за прву радню са цифрама. Задаће су најпре у колу од 1
 до 10, после у колу од 10 до 20. Који учителѣ ове таблице
 има ние му нужно цифре писати, ни децу онолико на табу
 изводити, него се могу на месту седећи у овим првим почет-
 цима извештбати, па ће му онда окретнија бити деца и на
 табли. Колико е рачуналка згодна, да децу у рачун увеле,
 исто су тако згодне и врло користне и ове таблице ил пицице;
 на рачуналки се све ово у часу промене, а овде стои све
 тврдо, и могу деца све повторавати, овим се још болѣ из-
 вештбати.

Светковина Видовдана у Сомбору

Од неколико година постои у Сомбору тај краси обичај,
 да ученици и ученице свию србских школа Видов дан у
 цркви и у школи свечано проведу, крепећи се успоменом
 своих врстних предака у вери и родољубљу. Ове године јут-
 ренѣ и Литургию служио е на тај дан у великој цркви пре-
 частни господин Дим. Поповић наместник и приправнички ка-
 тихета. Приправници су свечано појали сѣдалне, велико Сла-
 вословлѣ и Блаженства; школска дечица појаше катавасию

и целу Литургию, а по свршетку ове песму св. Кнезу Лазару. Докле се ова песма свечано и са одушевленѣм појала служећи свештеник раздавао е навору, а потом на отвореним дверима лицем к народу окренувши се побожно е стајао. Осим деце и учителя било е у цркви нешто мало Србкѣна од простаго реда. Чудо нам е да отмениа класа наша, премда за ову скромну црквену свечаност знати мора, ипак за њо немари и на њо недолази, држећи вальда испод достојанства свог на онај дан у храм Божѣи ићи, на кои су врстни предци наши с хришћанским самопрегореванѣм живот свой положили за крет частни и слободу златну. Пошто се песма св. Кнезу Лазару одпов, побожни хришћани, кои се за тај дан приправљаху, ступе к' св. Причешћу. У приправничком заводу и у свима разредима школским тај дан уз обично предаванѣ приповедала се повест о Кнезу Лазару и о битки косовској, читане су и декламоване косовске песме, и појана е духовва песма Кнезу Лазару.

Кад нам није дано, да можемо свѣ у Раваници успомену св. Кнеза прослављати, а оно нам е бар на овај начин могућно свуда, где нас има, у цркви и у школи неколико часова овој успомени посветити.

Д о п и с и.

У Срб. Бечею, Мая месеца. Од како два млада учителя наша г. М. Д. Дејановић и Ђ. Глибоньски у средину нашу дођоше, од то доба школе наше сасвим други вид добише. Како и колико дечица наша душевно се развијоу, нека само ма ко, и ма у које доба а особито приликом школских испита дође у школу нашу, али у школу ова два млада делатеља, па ће се лако уверити моћи. Вредни раденици ови, знајући да е прави задатак школе не само на душевно но и на телесно развијанѣ обзирати се, изводе нам милу дечицу у време недельног одмора чешће у поляну, где иста, под надзором њиовим, разним а особито гимнастичним играма свое вито и нејко тело вештаю, снаже и ячаю. То нам и есте мило, да су они задатак свой подпуно схватили; ер само у здравом телу може здрава и снажна душа бити. Светковине школске: на светог Саву, при почетку и на свршетку школе, обдржаваю они у најболѣм реду, до њиова долазка све нам глуво бѣјаше. Појанѣ црквено удешено е како се само од мале и нејке дечице захтевати може. Особито нас е на Дуове изненадила херувика, кою су мила дечица наша на моте сложено одпојала. Још нешто мо-

рам споменути, што ми се особито од младих учитеља наших допада. О Божићу носе њиова дечица вертеп, па у место коскакових скаредности, слушамо ми од смерне и побожне дечице лепо у кратко изведену повест о рођењу Спаситеља нашег, коју на крају сваког сгодног оделка пропрате са дивним Божићним песмама. — Тако се они дојко трудеше да свом звану у свему задоста учине, али ове године учинише још нешто што им особито хвалу приноси. Майско веселје дечије, као што то и на други мести бива, заведоше они ове године и код нас. Забаву майску Бечей наш дојко никако имао нив, па се сад свима допало и сви уживамо да смо едном и то у месту нашем доживили. Трећи дан Дуова дуго ће остати у лепој успомени и код нас и код дечице наше. Из обадва разреда младих учитеља наших деца сва лепо обучена, са зеленим гранчицама и мирисним цвећем искићена у пратњи многобројног народа и разни свирки — гайдаша, тамбураша и банде музиканта — дођоше од своје школе на велику пијцу нашу, пред Србско читалиште и скупеше се под Србску заставу. Овде одпеваше неколико лепо удешених песмица овом веселју сходних. Затим тако у најлепшем поредку са певанком и свирком одоше у слободну поляну, у баштине; ер шуме у нас засад нема доли нове засађене. Овде проведоше добра деца у невиној забави цео дан, увеселявајући себе и нас. Особито лепо бијаше видити оно магновенје кад подне и вече дође. Пре и после ужине и вечере усташе сви ученици и најскромније прописане молитве очатише. Затим поседаше сви без разлике staleжа едно до другог пак братски поделише што имаше, а омилјени наставници наши, неодступеше на страну куда да од труда и умора за које магновенје дану, но их непрестано надгледаше као рођену и још више него рођену децу своју.

Како е грађанство наше забаву ову примило и уважило, види се из тога, што е на исту и мало и велико и мужко и женско, просто и отмијно изишло, да се наужива у невиној овој забави дечијој, и не само Срба но и остале народности могосме видити овде у великом броју скупљене. Млади учитељи наши ово лепо веселје сдружише са користу. Ми дојко школске заставе немасмо. Они даше изиграти ягић едно у корист такове заставе. Срећка е вредила 10 нов. и у часу едном вредним настољванјем њиовим и редким пожртвованјем частног грађанства нашег би распарчано до 400 срећака. Тако е на школску заставу до 40 фор. а. вр. овим начином притекло. Вредност и ваљаност младих учитеља наших у дужности ми е било похвалити, не што би они то желели, но да би се и остали на њи угледали.

6.

Из Суботице 7 Јунија. У броју 4. овог пошт. листа из овог е места јављено, да постои срб. певачко друштво, као и то да се уз њџа за сопран и алт деца редовно обучавају, с тога држим, да ће уместно бити, ако овде споменем, какав е напредак досад учини.

Пошто су се деца из књижица, које су им тога ради набављене, са основним нотним знањима упознала, покушавала се како би што и из литургије коју е покойни Кор. Станковић на ноте ставио, научити кадра била и

кад се приметило, да се на деца постојана воља и наклоност показује, тада се својски заузео не толико за наплату, коју од друштва прима, колико из родољубља као Словенин г. Јован Прохаска, те су нам деца у недељу 5. Јунија литургију од Еванђељия починијући па до свршетка први пут с друштвом одпојла. Кад помислимо да су у ово доба школске године деца обично лења на пажњу, па како су опет са упртим очима у управитеља кора са највећом пажњом хватала гласове своје, по којима се хармонија склапа и да су га се верно држала, то се онда лако представити може, како е појмић значајан утисак у народу учинило, и у којем е осећању публика била, кад е излазећи из цркве децу са речма : „Бог вас живио“ предустрела.

Врло е то важан утисак по децу, кад се чине школске свечаности, па кад се сетимо е каким нестрпљивићим су очекивала наша деца онај дан, у коме ће своју вештину показати, па још кад су пре тога опоменџна била, да ако се при појној побожни и пажљиви покажу доказујући тим, да им то из чистог срдца излази, тим онда Бога као Творца славе, тада им тај дан најсвечаниј постане, зато су и била онако радостна и задовољна, кое им се на лицу читати могло. Из свега дакле види се од колике е то користи, што се у нашој правосл. Цркви увело хармонично појмић, и у колико е још важније, што у том и деца суделују. Сада ће се око тога настојати, да што пре целу литургију појти науче, а то ће се по свој прилици протегнути до свршетка ове школске године, па ето по децу опет другог свечаног дана, као што и треба да се онај дан свечано одржи, у коме се Богу благодари, што нам е здрављѣ, мир, и живот подарно, те смо довршили наш рад преко школске године.

Све што се овде, од како хармонично појмић у цркви влада, постигло, не да се на малом простору описати, али се зато опет из досад реченог доста мислити даде; а како нам будућност отвара и то се лако доводити може. Представљајући ово, позивамо родољубиве становнике овог места, да не жале оне мале материјалне жртве, кое се буду од њих захтевале; ер ће се само тим начином обстанак друштва утврдити, као и све што се њим постигава; а знајући, да и наша община на добре и полезне цели радо прилаже, надамо се, да ће ове речи и код нѣ одзива наћи.

Школске вести.

СЛАВЈАНСКА ЕТНОГРАФСКА ИЗЛОЖБА У МОСКВИ. Обшество любитеља естествознанија на Московском свеучилишту намерава у Априлу 1867 године приредити у Москви славјанску етнографску изложбу, и преко свога одбора издало е позив зарад сабирања прилога за ту изложбу, обративши се како на поједина лица међу славенима, тако и на Матице. Из поузданог извора дознаемо, да су Матице : Русинска, Словачка, Словенска и Хрватска установиле одборе, којима е задатак сабирати у народу своје материјал за поменути изложбу, да би тим начином тамо свако Славјанско племе достојно пред-

стављено бити могло. Надати се да ће и Србска Матица скорим таквим одбор установити, и постарати се да и Србљи Аустриски достојно представљени буду међу осталом браћом својом на тој изложби. У колико се зна общество любитеља естествознаня потребуе пре свега верно снимљене фотографиске слике простих Србаља и Србкиња из разних краева у народном оделу, с описаним имена, презимена, природне величине и места обитавања фотографисане особе. Притом се иште попис хаљина мера од хаљина, и цене од сваке хаљине, коју фотографисано лице носи. Поменуто Друштво нешто ће од ових хаљина и купити, а желити е да му се такове и на дар пошљу. По фотографисаним сликама направиће се потом у Москви фигури од воске, које ће се обући у припслато народно одело, и представљати ношњу дотичнога народа и племена.

† **ИЛИЈА ПОПОВИЋ** врстан и отличан учитељ србске школе у Старом Араду, 26. Мая о. г. упокојио се, оставивши по себи удовицу и троје малених сирочади. Покојник е свршио приправничке науке у Сомбору године 1846, с врло добрим успехом, и служио е као учитељ у Сегедину, Старом Бечеју, Вранјеву и Араду, 20 година. У својем послу био е искусан и ваљан. Школу Арадску, која е пре нѣга занемарена била, старао се у болњи ред довести. Срцем и душом био е родолюбац, и радио е и на књижевном пољу у млађе своје доба као стихотворац, а доцније као прозаник. У јавне листове Србске дописивао е од покрета све еднако, а пре неколико година објаву е распослао био за Лист наменѣни свештеницима учитељима и родитељима, но због слабог саучешка обштинства нашег ние га могао издавати. Протле године дао е штампати програм Србске Школе у Ст. Араду, у коме се налази неколико нѣговних саставака, што их е за децу написао.

Надајмо се, да ће врстна община Арадска удовицу и сирочад овог ваљаног учитеља с' ужитком снабдети, као што то све свестне и родолюбиве общине чине.

УПРАЗНѢНА УЧИТЕЛСКА МЕСТА. У Горњем Карловцу у Хрватској на упразнѣно учитељско место отворен е стечай до последнѣг Јулија о. г. Плата е 500 фор. Молбенице имаю се поднети православној србској црквеној общини у Горњи Карловац.

У Лукаревцу у епархији темишварској. Плата 42 фор. 6 ютара ливаде, 1 јутро врта, 24 мерова жита, 6 мер. кукуруза, 25 фунти соли 50 фунти сланине, 6 фунти свеће и 4 хвата дрва. Ученик език е само србски. Молбенице се имаю до 19. Јулија ч. консистирји православне цркве, у Темишвар поднети.

У будимској епархији упразнѣна су слѣдујућа учитељска места.

І. у Протопрезвитерату Будимском: у Калазу, с којим скончана плата: 268 фор. гот. новца, 4 хвата дрва за потребу учитеља и школе, 4 мерова наполице, 2 парчета земљѣ, и слободно обиталиште у школи; у Ловри, плаћа е: 76. фор. 20 нов., 2 пошт. мѣр. чиста жита, 12. мѣр. наполице, 8 мер. вчма, едан комад ораће земљѣ са 14 ютара пашњака, 1 кола сена, 25 фунти сла-

иние, 25 хол. пасуля, 500 нармака мека арва, и слободно обиталиште; у Чобанију, где в училищеска пата : 100 фор. гот. новца, 20 мр. наполине, 4 хвата трдан арва за гренаџ школе и потребу училиста, и еано крпо ораџе земљ с баштом и слободним обиталиштем; у Преа-градио Сентадреском, 3 беру, пата е : 105 ф. гот. новца, 2 юра ораџе земљ, 4 хвата арва, и 5 акова вина са слобод-ним обиталиштем.

II. у Протопресвитерату Сигетском : у Шиклошу, с комм е слободна училищеска пата оа 220 фор. гот. новца, и 4 хвата арва са слободним обиталиштем; у Маџар Боин, где в пата учи-телска : 40 фор. гот. новца, 18 мр. жита, 10 пок. мр. кукруза, 3 хвата арва, 4 ланца прва са слободним обиталиштем.

III. у Протопресвитерату Мохачком : у Ланчугу, с комм е скопчана пата оа 40 фор. гот. новца, 18 мр. пок. жита, 18 пок. мр. кукруза, 3 хвата арва, 5 акова вина, 1 ланца земљ, 1 фрталъ ливаде са слободним обиталиштем; у Литобн, где в училищеска пата : 28 фор. гот. новца 20 пок. мр. ражи, 10 пок. мр. кукруза 2 хвата арва и 2 по акова вина са слободним обиталиштем; у Ме-дини, где в пата : 84 фор. гот. новца, 24 пок. мр. наполине, 8 пок. мр. ема, 1 хват арва, 3 хвата еламе, и 4 ланца земљ с баш-том и слободним обиталиштем; у Доляной Нанн, где в пата учи-телска : 28 фор. гот. новца, 20 пок. мр. наполине, 4 пок. мр. чн-ста жита, 3 хвата арва, 4 акова вина и 4 по ланца земљ са сло-бодним обиталиштем. — Прощения се имаю Консистории Буамской у Сентадресю до 7 Юлия подети.

О Г Л А С

Како се голманьн испити приближю, препоручуемо обштинама и школям управительнма и старательнма ове книта за прение до-брой аепи :

Бигачине повести Новота Завста у бигачиним речама. Издао Н. Ђ. Вукчићевич. Издањџ II. цена 36 новчиња а. вр., Изасненне св. Литургие, Вечерня и Ютрена. жд., Фонд Школ. Листа, цена 36 новчиња.

Спомочна книта за разасниванџ Пирвемогота Полия изд. Фонд Школ. Листа, цена 36 новчиња.

Науке из св. Писма за писатџ и наизуст учентџ у народ-ной школи. Цена 10 новчиња.

Неколико народних песама за аелу цена 10 новч., Бисер и араго каменџ. Друго умножено издањџ, с иконом Матере Божие. цена 10 новчиња.

Све овае наведене кнители добити се могу за готов нован коу предаништва овога Листа.

Издаје и уређење Никола Ђ. Вукчићевича

Београдског Андрее Ватера и друга.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

